

DEĞERLİ OKUYUCULAR...

Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi, dünyada kendi türünün altıncısı olarak yayın hayatına başlıyor. Balkanlar ve Ortadoğu’da bir ilki oluşturuyor. Bu durum, Dergi’nin önündeki güçlükleri ortaya koyuyor. Ama Türkiye bu güçlükleri aşmada yardımcı olacak zenginliğe sahiptir. Bu zenginliklerin başlangıcı, bundan 4.000 yıl öncesinden, Mezapotamya’daki Asurlular ile Anadolu’daki Prohititler arasındaki alış verişlerin kayıtlarını içeren kil tabletlere dayanıyor. MÖ 500’lü yıllarda Gediz Ovası’nda, alış verişi kolaylaştırarak ticaretin önünü açan ilk metal paranın basılmış olması ile devam ediyor. Ve daha sonra Abbasiler, İlhanlılar ve Türk devletleri geliyor...Osmanlı’nın arşiv tutkusunun bir ürünü olan Başbakanlık Osmanlı Arşivi, milyonlarca muhasebe belgesi ile Balkanlar ve Ortadoğu’nun muhasebe kayıt kültürünün haritasını sunuyor. Bir Merdiven Yöntemi var ki, 770-1879 yılları arasını kapsayan geçmişle dünyanın en uzun hizmet veren muhasebe yöntemleri arasında yer alıyor...

Bunun yanında, muhasebe ve finans tarihinin Tanzimat ile başlayan yakın çağı, çağdaşlaşma çağı... XIX. Yüzyılın ortalarında, bir yandan Türk muhasebe düşüncesi, çift yanlı kayıt yöntemi ile tanışarak batı ülkelerinin paraleline girerken, bir yandan da muhasebede çağdaş denetim tarihi başlıyor... XIX. yüzyılın ikinci yarısı boyunca orta öğretimden yüksek okullara kadar hemen hemen her eğitim kurumunun ders programında muhasebe dersinin yer alması, XIX. yüzyıl boyunca dünyada yayınlanan muhasebe kitaplarının sayısı bini aşmazken, yüzyılın son yirmi yılında yirmi kitap yayınlayarak bu kervana katılan Osmanlı muhasebe düşünürlerinin çabaları bugünkü muhasebe anlayışının temelini oluşturuyor. 2011 Yılında bu kültürün ürünü olarak dördüncüsü yayınlanan Ticaret Kanunu’nun çağdaş muhasebe düşüncesinin bu bölgeye gelmesindeki öncülüğünü önemsememek mümkün mü? Ya finans tarihi, XVII. yüzyılda üç aylık maaşları yerine kendilerine senet verilen Yeniçerilerin bu kağıtları kırdırmak için oluşturdukları banket neyin öncüsü? 1850 Yılında başlarında İstanbul Bankası mali tablolarını basın yolu ile kamuya açıklarken neyi amaçlıyordu? XIX. Yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı’nın büyük borçlanma serüveninin, finans dünyasına ve kayıt düzenine etkileri neler olmuştur? Ve Mithat Paşa’nın valiliği sırasında Tuna boylarında başlattığı finans kurumu oluşturma çabalarının, Ziraat Bankası’nın kurulması (1888) ile devam eden serüveni, geri kalmış bir tarım ülkesinin finans dünyası ile yardımlaşma yolunu nasıl açtığını ortaya koymuyor mu?

Ve Tanzimat’tan sonra ikinci çağdaşlaşma dönemini başlatan Cumhuriyet dönemi... İlk devrim yasaları içinde muhasebe defterlerinin Türkçe tutulmasını öngören yasal düzenleme... Latin kültürü ile gelişen çift yanlı kayıt yönteminin

önünü açan 1928 harf devrimi... Muhasebe defterlerindeki kayıtlardan ve mali tablolardan vergi alınmasını öngören Muamele Vergisi, Kazanç Vergisi yasaları ile muhasebeye önem veren vergicilik anlayışının başlaması ve bu anlayışı geliştiren 1949 büyük vergi reformu... Öte yandan Cumhuriyet'in finans sektörüne, muhasebeden daha fazla verdiği büyük önem.. İttihat ve Terakki'den devir alınan bankacılığın yeniden düzene sokulma çabalarının, Büyük Atatürk'ün Anadolu'da illerde yöresel bankacılık kurma girişimleri ile devam etmesi...

Ve geleceği şekillendirmek üzere XX. yüzyılın sonlarına doğru başlayan bir dizi oluşum... Mesleğin örgütlenmesi, çağdaş bağımsız denetimin başlaması, tekdüzen hesap planı... Ve eğitim dünyasında 1982'de gerçekleştirilen en büyük üniversite reformu ile yüksek öğretimin Anadolu'ya yaygınlaşması sonucunda yılda altmış binin üzerinde işletme, muhasebe eğitimi almış büyük kitlenin iş hayatına atılmasının yarattığı önemli potansiyel... Ve bu kitleyi eğiten, 170 üniversitede görev yapan sayısı ikibini bulan Avrupa'nın en genç muhasebe ve finans ana bilim dalı öğretim üyesi ve yardımcılarından oluşan kadrolar...

Yukarıda birkaç örneğine değinilen, dünden bugüne uzanan böylesi büyük bir potansiyelin, şimdiye kadar tarih araştırmaları ile ilgili bir dergiye sahip olamaması yadırganabilir. Kaldı ki, dünyada bu konudaki gelişmeler, kaynakların ortaya çıkarılmasının ötesine geçmiş ve uygulamaların nedenini araştıran gelişmelere doğru yelken açmıştır. Çağımızın büyük muhasebe tarihçisi İngiliz B. Yamey, XX. yüzyılın başlarında yaşamış bir düşünüre dayanarak bu konuda karınca ve arı örneğini veriyor: Bize topladığını depolayan ve ihtiyacı olduğu zaman onu tüketen karınca değil, topladığını değiştirerek başkasının yararlanabileceği başka ürünlere çeviren arı lazımdır. On yıl önce bu dergi yayına başlasa idi, şimdi birçok arımız olurdu. Biz karıncalıktan başlayacağımızı biliyoruz ve Türk akademisyen ve araştırmacısının dinamizmine güveniyor ve kısa süre sonra ileri aşamalara geçebileceğimizi umuyoruz. Ama biliyoruz ki şimdiden güçlü bir akademik alt yapımız var. Bu işe gönül veren akademisyenler 2000 yılından bu yana üç yüz dolayında bildiri hazırladılar, dünyayı üç kez dolaştılar, otuz dolayında uluslararası kongre ve konferansa katıldılar. Batı ülkelerinin uzun süre ulaşamayacağı büyüklükte ve kalitede uluslararası kongre ve konferansları Türkiye'de gerçekleştirdiler. Bu deneyimli gruba şimdi bu dergi etrafında toplanmak ve muhteşem kayıt kültürü tarihimize ilgi gösterilmesini etraflarına yaymak görevi düşüyor...

Değerli okuyucular, bu Dergi'nin şimdilik ağırlıklı olarak Türkçe yayın yapması planlanmıştır. Ama bir süre sonra, kültür birliği içinde bulunduğumuz Balkanlar ve Ortadoğu ülkeleri ile bütünleşerek, küresel muhasebe ve finans tarihi araştırmaları arasında yerini alması hedefinin benimsendiğini de belirtmek gerekiyor. Ve konu ile her boyutta ilgilenenlerin bize yardımcı olmasını bekliyoruz.

Saygılarımızla...